

УДК 657:631.11

Лук'янчикова О.А., Материнська О.А.
Вінницький національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

В статті розглянуто проблеми ведення бухгалтерського обліку у фермерських господарствах, запропоновано шляхи удосконалення обліку, його спрощення. Проведений аналіз статистичних даних щодо діяльності фермерських господарств.

Ключові слова: фермерське господарство, форми обліку, методичні рекомендації, проблеми, пропозиції, спрощення обліку та інші.

Lukyanchikova O., Materinska O.

PROBLEMS OF IMPROVING THE ACCOUNTING FARMS

The article deals with the problem of accounting in farms, the ways of improving the accounting of its simplicity. The analysis of statistical data on farms.

Keywords: Farming, accounting forms, guidance, problems, suggestions, simplify accounting and others.

Лукьянчикова Е.А., Материнская О.А.

ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВАХ

В статье рассмотрены проблемы ведения бухгалтерского учета в фермерских хозяйствах, предложены пути совершенствования учета, его упрощения. Проведенный анализ статистических данных о деятельности фермерских хозяйств.

Ключевые слова: фермерское хозяйство, формы учета, методические рекомендации, проблемы, предложения, упрощения учета и другие.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Становлення ринкової економіки на базі різних форм власності створило умови для розвитку нових форм організації виробництва. Однією із таких форм є фермерське господарство. Останнім часом кількість фермерських господарств зростає, що дає змогу покращити стан економіки України. Тому досить важливо визначити основні особливості та проблеми ведення бухгалтерського обліку у фермерських господарствах і запропонувати ряд заходів щодо їх усунення.

Лук'янчикова О.А., Материнська О.А.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Проблеми та особливості ведення бухгалтерського обліку в фермерських господарствах висвітлені у підручниках багатьох науковців, які проводили їх аналіз. Але незважаючи на велику кількість науковців, багато проблем та питань залишаються невирішені і на сьогоднішній час. Зокрема серед них слід виділити: В.П. Горьового, М.Ф. Огійчука, С.П. Азізова, П.Т. Саблука, В.Б.Моссаковського, Палюх М.С., Пушкар М.С., Дерксен М.Ю., Хомин П.Я., Яремчук І.Г. та інші.

Цілі статті. Пошук проблем та шляхи вдосконалення ведення бухгалтерського обліку у фермерських господарствах.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фермерські господарства в Україні функціонують на підставі Закону України “Про фермерські господарства”.

За даним законом фермерські господарства є формою підприємництва громадян, які виявили бажання виробляти товарну продукцію, займатися її переробкою та реалізацією. Як юридична особа вони повинні вести бухгалтерський облік результатів своєї діяльності і подавати звітність до державних органів. Ведення бухгалтерського обліку у фермерських господарствах має велике значення. Це виходить з потреб в інформації про наявне в господарстві майно, обсяги виробництва продукції, доходи і витрати, зобов'язання про надання у державні установи інформації про результати фінансово– господарської діяльності.

Однією з умов, яка забезпечить успішне функціонування фермерського господарства є чітка організація ведення бухгалтерського обліку. Згідно із Законом України "Про фермерське господарство", від 19.06.2003 року №973–І, фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства, відповідно до закону [3].

Станом на 1 листопада 2012 року в Україні зареєстровано 40676 фермерських господарств із загальною площею 4389,4 тис. га. Зокрема лідером із областей є Одеська область, в якій зареєстровано 5361 фермерське господарство із загальною площею 364,4 тис. га.

Найменше фермерських господарств зареєстровано в Рівненській області – 514 із загальною площею 34,5 тис. га.[1].

Ведення бухгалтерського обліку у фермерських господарствах має такі особливості:

- бухгалтерський облік у фермерських господарствах веде його голова або як правило один із членів, але зазначені особи не досить добре розуміються на обліку. Тому облік має бути максимально спрощеним;

- для фермерського господарства властиве здійснення окремих специфічних господарських операцій, які у інших підприємствах проводяться не часто:

- а) засновники фермерського господарства здебільшого вносять до складеного капіталу не майно, а лише права користування ним;

- б) членам господарства виплачується не заробітна плата, а певна частка з отриманого господарством доходу;

- фермерське господарство займається сільськогосподарською діяльністю.

Отже, при веденні бухгалтерського обліку господарство повинно враховувати всю облікову сільськогосподарську специфіку [2, с.21].

За єдиною формою у фермерських господарствах облік вестися не може з таких причин:

- вони відрізняються за розмірами сільськогосподарських угідь;
- своєрідна спеціалізація;
- своєрідними виробничими засобами;
- та інші;

Облік на фермерських господарствах ведеться згідно методичних рекомендацій №190 від 2.07.2001 року однією із наведених форм:

- а) проста форма обліку (без використання подвійного запису) – застосовується у тих господарствах, в яких працюють власник (голова) та члени його родини (без залучення найманих працівників);

- б) спрощена форма обліку – застосовують ті господарства, в яких середня облікова чисельність працюючих за звітний період становить 10 осіб включно (без врахування членів сім'ї) і обсяг виручки за рік не менше 500 тис. грн;

- в) господарства, середня облікова чисельність осіб за звітний період від 10 до 50 осіб, обсяг виручки від реалізації від 500 тис. грн. до 2,5 млн. грн – ведуть бухгалтерський облік за спрощеним Планом

рахунків та складають фінансову звітність відповідно до П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»;

г) інші господарства, які ведуть облік за звичайним Планом рахунків і відповідно до методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою на підприємствах агропромислового комплексу [4].

Фермерські господарства, в яких відсутні складні технологічні процеси як правило ведуть облік за спрощеною формою, в якій головним документом, де будуть фіксуватись господарські операції, є журнал-головна книга.

Через невелику кількість основних засобів у фермерських господарствах, облікові записи будуть не по кожній групі. Але в будь-якому випадку систематизація обліку сприяє не лише чіткості, але й полегшує його ведення. Приблизно один раз на рік потрібно вираховувати і записати в техпаспорти транспортних засобів обсяг робіт, виконаних автомобілями, тракторами, комбайнами. Це нам дасть своєчасно здійснювати профілактичні роботи автомобілів та уникати зайвих витрат на їх непередбачуваний ремонт.

Проблемами бухгалтерського обліку у фермерських господарствах є:

- проблема визначення суми витрат при майбутньому продажі, через негативну економічну ситуацію на ринку сільськогосподарської продукції;
- потребує змін книга обліку доходів і витрат, яка надто громіздка;
- оцінка біологічних активів та сільськогосподарської продукції;
- застарілі методичні рекомендації;

Вирішення даних проблем спростить ведення бухгалтерського обліку у фермерських господарствах, та зменшить їх великі об'єми ведення.

Зважаючи на те, що методичні рекомендації, якими регулюється ведення бухгалтерського обліку фермерських господарств були прийняті тоді, коли не було розмежування між фермерськими та особистими селянськими господарствами, деякі з положень потребують зміни. В обліку фермерських господарств не можна застосовувати загальні принципи організації обліку сільськогосподарських підприємств, тому що облік в них повинен бути малозатратним та спрощеним.[5]

Виходячи з даних проблем, можна запропонувати заходи

покращення ведення обліку у фермерських господарствах:

- удосконалення орендних відносин;
- створення комісії з покращення рівня кваліфікації бухгалтерів у сфері аграрного виробництва;
- удосконалення обліку біологічних активів фермерських господарств;
- спрощення ведення обліку, що дасть можливість спростити звітність фермерських господарств та забезпечити всі потреби управління;
- удосконалення існуючих аналітичних та синтетичних реєстрів та розробка їх нових форм, які дозволять спростити облік;
- застосування новітніх енерго– та ресурсозберігаючих технологій і ефективної взаємодії з ринковими суб'єктами;

Висновок. Фермерські господарства зайняли важливе місце в суспільному виробництві. Поява нових фермерських господарств допоможе відновити наше сільське господарство шляхом виробництва сільськогосподарської продукції. Дивлячись на покращення в системі обліку фермерських господарств в порівнянні з 2001 роком, ми можемо сказати про позитивне зрушення процесу обліку, але даний процес все ще не досконалий і потребує подальших кроків спрощення.

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/news/589408-derjstat-vpershe-oprilyudniv-statistiku-fermerskih-gospodarstv.html>
2. Дерксен М.Ю. Оптимізація основних аспектів організації обліку у фермерських господарствах/ М.Ю. Дерксен// Управління розвитком. – 2011. – №7(104). – С.20–22.
3. Закон України «Про фермерське господарство» від 19.06.2003 року №973– IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1088.283.2>.
4. Золотухін О. Бухгалтерський облік у фермерських господарствах// Вісник податкової служби України. – 2010. – №12. – С.26–31.
5. Методичні рекомендації з організації і ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах: Наказ Мінагрополітики від 02.07.2001 року № 189 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0189555-01>.